

В. Шекспір. Гамлет — вічний образ світової літератури. Трагічний фінал п'єси «Гамлет» - Доба Відродження. Доба Просвітництва

Мета: формування предметних компетентностей: обговорити фінальні події трагедії «Гамлет»; перевірити знання тексту IV та V дій п'єси, з'ясувати; чому Гамлет став вічним образом світової літератури; визначити філософські проблеми, порушені в трагедії «Гамлет»; встановити міжлітературні зв'язки; розвивати уміння висловлювати свою точку зору, творчі здібності, логічне мислення; прищеплювати здатність співпереживати, співчувати, поважати мислячу людину; формування ключових компетентностей: уміння вчитися: розвивати навички оцінювання культурно-мистецьких явищ; комунікативної: розвивати навички роботи в групі; інформаційної: розвивати навички роботи із джерелами інформації; загальнокультурної: прищеплювати прагнення до літературної освіти, естетичний смак; розширювати світогляд школярів.

Тип уроку: урок застосування умінь та навичок.

Обладнання: схема; картки для завдання «Так - ні»; тексти поезій В. Висоцького, Джона Донна.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

Інтерактивна вправа «Так - ні» (робота в парах)

- 1) Клавдій відправляє Гамлета до Норвегії із листом.
- 2) Розенкранца та Гільденстерна визволили пірати.
- 3) Офелія втратила розум через смерть батька та брата.
- 4) Лаерт повернувся із Франції, щоб помститися за смерть сестри.
- 5) Король підмовляє Лаерта змастити клинка отрутою.
- 6) Клавдій тричі організує вбивство Гамлета.
- 7) Королева наливає отруту в келих із вином.
- 8) Гамлет загинув від руки Клавдія.

III. ОГолошення теми та мети уроку. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Слово вчителя

— Чотири століття тому Шекспір написав безсмертну трагедію «Гамлет». Її називають найзагадковішою з шекспірівських п'єс. Поставити її на сцені дуже почесно, а відповідати рівню геніальної п'єси - то справжнє щастя.

Хто ж він, загадковий Гамлет? Чому його доля й досі цікавить читачів і глядачів, а образ його належить до низки вічних образів світової літератури?

IV. РОБОТА НАД ТЕМОЮ УРОКУ

1. Бесіда

- ◆ Назвіть справжню причину заслання принца Гамлета до Англії. (Король боїться Гамлета, розуміє, що Гамлетові відомо про його злочин і пасинок здатний на помсту або розголошення правди про смерть його брата. Смерть Полонія - лише привід для заслання, що свідчить про небезпечність «божевільного» Гамлета.)
- ◆ Як король вирішив убезпечити себе від племінника? (Клавдій написав листа, за яким Гамлета повинні були вбити в Англії.)
- ◆ Що врятувало Гамлета? (Його розум і випадок)

2. Складання схеми «Ланцюжок загибелі»

- ◆ Запишіть імена героїв трагедії, що загинули. (Гамлет, Королева, Король, Полоній, Офелія, Лаерт, Розенкранц, Гільденстерн)
- ◆ Створіть ланцюжок із імен героїв у хронологічній послідовності їхньої загибелі.
- ◆ Чи мав рацію Гамлет, коли довго розмірковував, перш ніж зважитися на вбивство? (Так, бо один злочин обов'язково потягне за собою інші. Смерть батька Гамлета стала початком трагедії з дев'яти смертей.)

3. Інтерактивна вправа «Мікрофон»

- ◆ Якби ви могли урятувати від смерті будь-якого з цих героїв, кого б ви урятували і чому?
- ◆ Які пороки уособлюють герої трагедії? (Полоній - підлабузництво, лицемірство; Офелія - інфантильність, неспроможність боротися за своє кохання, слабкість; Розенкранц і Гільденстерн - підлабузництво, зрадництво; королева - слабкість, легковажність, зрадництво; король - підступність, зрадництво, здатність на вбивство; Лаерт - підступність, запальність.)

4. Робота над характеристикою Гамлета

1) Словесне малювання

- ◆ Опишіть, яким ви уявляєте принца Гамлета.

2) Творче завдання (робота в групах)

- ◆ Якби вам довелося створювати скульптуру Гамлета, якою б вона була (поза, погляд...)?

Учитель. Загадку трагедії «Гамлет» намагались розгадати не лише літературознавці чотирьох століть. Поети та письменники теж не залишалися байдужими і прагнули дати свою інтерпретацію образів та подій шекспірівської трагедії. Сьогодні на уроці саме їхні твори допоможуть нам поміркувати над неоднозначним образом Гамлета.

5. Читання й аналізування поезії В. Висоцького «Мій Гамлет»

Бесіда

- ◆ Знайдіть у поезії «Мій Гамлет» рядки, що розповідають про життя героя до смерті батька.
- ◆ Як змінюється погляд на життя Гамлета після смерті короля? (Гамлет переживає велике розчарування в людях, у навколишньому світі. Від слів «Что за мастерское создание человек!» він доходить висновку «Что мне эта квинтэссенция праха...» Переживши зради близьких людей, смерть батька, Гамлет не відчуває бажання жити. Більше ніщо його не тримає у цьому світі. Тільки почуття обов'язку змушує героя думати не лише про особисту помсту, а й про відновлення справедливості, морального очищення суспільства.)
- ◆ Зачитайте рядки з поезії Висоцького, що коментують цей стан героя.
- ◆ Послухайте уривок з поезії. Визначте, про який час пише поет.

И в философии царит сомненье,

Погас огонь, осталось только тленье,

Пропали солнце и земля, и где

Тот ум, что нам помочь бы мог в беде;

Распалось всё, ни в чём порядка нет.

Учитель. Це вірші сучасника Шекспіра - Джона Донна, написані 1611 року.

- ◆ У яких словах Гамлета втілено таку саму думку? («Звихнувся час... О доле зла моя! Чому його направить мушу я?»; «Данія - тюрма... І прекрасна»; «Прогнило щось в Данському королівстві».)
- ◆ Порівняйте монологи Клавдія (після вистави) та Гамлета «Бути чи не бути?». Про що розмірковують герої? (Клавдій стривожений через скоєне ним убивство, але не може розкаятися і не хоче втрачати владу, здобуту страшною ціною. Це - думки правителя цілої держави, який повинен бути зразком для своїх підданих. Принц же розмірковує про недоліки суспільного життя, аморальність людей та думає про те, як це можна змінити.)

Висновок. Гамлет відчуває відповідальність не лише за свою сім'ю, а й за долю Данського королівства. Однак, щоб діяти, йому потрібно скоїти вбивство, покарати злочинця. Гамлет, який навчався у Вітенберзькому університеті, що

був осередком прогресивних поглядів, є гуманістом, людиною доби Відродження. Для нього скоїти убивство означає самому стати убивцею, злочинцем.

Тож його вимога до Гораціо розповісти історію Гамлета людям не випадкова. Він прагне, щоб не йшли його шляхом - шляхом помсти.

Гамлетові важливо, щоб нащадки знали: він боровся не за владу, а за справедливість у цьому світі.

V. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

1. Інтерактивна вправа «Займи позицію» (робота в групах)

Учитель. Образ Гамлета дістав різні оцінки в літературознавстві, іноді навіть полярні.

Наприклад, І. С. Тургенєв вважав, що Гамлет «... весь живе для самого себе, він егоїст, він скептик, і постійно вовтузиться й носиться із самим собою».

Й. В. Гете, навпаки, переконаний, що Гамлет - «прекрасна, чиста, благородна, високоморальна людина».

1-ша група - «правильна думка Тургенєва»;

2-га група - «правильна думка Гете»;

3-тя група - «не визначився».

(Учні по черзі висловлюють свою думку, наводячи докази та аргументи.)

2. Заключне слово вчителя

— Трагедію «Гамлет» називають філософською, тому що в ній порушені проблеми, пов'язані з основами людського буття.

Сукупність проблем у творі називають проблематикою.

Визначимо, які питання (проблеми) порушує автор трагедії.

Проблема життя та смерті є лейтмотивом усієї п'єси. Більшість героїв твору помирають, і майже всі з них розмірковують про смерть та життя. Важливим моментом для усвідомлення швидкоплинності людського життя є сцени на кладовищі.

Проблема боротьби та бездіяльності. Що краще: змиритися чи боротися зі злом? А чи буває «добро з кулаками»? Чи не перетворюється воно в цей час на зло? Більше питань, ніж відповідей.

Проблема любові та зради. Зрада - поняття, що є наскрізним у п'єсі. На зрадників та шпівнів перетворюються навіть близькі для Гамлета люди. Чому королева зраджує пам'ять Гамлета-короля, Офелія - Гамлета, Клавдій - брата, Розенкранц і Гільденстерн - друга?

Зрозумілим є одне: справжня любов і зрада - несумісні.

3. Читання поезії Б. Пастернака «Гамлет» підготовленим учнем

VI. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Скласти сенкан на тему «Трагедія «Гамлет»» (варіант I) або «Гамлет» (варіант II).

Написати твір «У чому трагедія Гамлета?».